

Rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Hermans
Aanvullingen en suggesties: 05437 72603.

In de Berghse familie Banning bestaat de mondelinge overlevering dat vroeger een vader en zoon Banning bij hoog water in Vethuizen zijn verdrinken. John Thoben uit 's Heerenberg is in deze zaak gedoken en vond dat het verhaal inderdaad waar is, maar al teruggaat tot het jaar 1784. De twee mannen zijn bij de schielijke komst van het Rijnwater gevlucht naar een heuvel, maar niet tijdig gered en daar waarschijnlijk doodgevroren, zo zegt Thoben, die bezig is met een uitvoerig artikel over het tragische voorval voor een van de komende uitgaven van het blad Old Nijds van de Heemkundekring Berg.

Vadertje Rijn trad vaak buiten zijn oevers. De overstroming in de winter van 1783 op 1784 moet enorme schade hebben toegebracht in de Liemers verdrong zeer veel vee en nog tot in mei moesten van de buitenwereld afgesloten gezinnen van overheidsweg met het nodige worden voorzien. De verdrinking (of bevriezing) in Vethuizen zal hebben plaatsgehad rond 1 maart 1784, toen bij Bislich de Rijndijk brak waardoor alles tussen 's Heerenberg en Doetsburg overstroomde.

Wereldwijd

De naam Bannink is zeer oud en gaat zeker al tot de negende eeuw terug. Het geslacht bracht staatslieden, burgemeesters, geleerden, religieuzen, uitgevers, groot-industriëlen en technici over de hele wereld voort. Het oudste familiewapen toont „in goud een blauw ankerkruis, uit den kroonden helm een vlucht van goud en blauw, dekkleeden goud en blauw...“

De naam komt voor van Amerika tot Australië, in Engeland en Duitsland. De Bannings zijn over-

Banning: van nachtwacht tot uitgever

JD: 31-12-1994

• Boerderij De Tuigen in Vethuizen is het stamhuis van de Berghse Bannings (Foto Willem Hissink)

wegend katholiek; in Friesland zit een protestantse tak. Over de vele takken schreef Utrechtenaar J.A.W. Banning in 1934 een boekje, dat in Groenlo werd gedrukt bij uitgeverij Fred Banning. Hierin worden Bannink, Benning en Bennink beschouwd als varianten van Banning. De Twentse naamkundige B.J. Hekker echter ziet Bannink (burgemeester van Hummelo en Keppel) wel als variant, maar beschouwt Benning of Bennink als een aparte familienaam. Hij voert de naam Banning/terug op boerderijen bij Harfsen (gem. Gorssel), Deventer, Hengelo G., Lochem, Uffelte (Dr.) en Assen. De boerderijnaam zou weer afgeleid zijn van de voor-naam Banno, Banne, Baan of Banne.

De bovengenoemde Utrechtse genealogie werd door de veelheid aan stamhuizen met diverse takken geconfronteerd, maar doordat de telgen over en weer als huwelijks- en doopgetuigen optreden moet er toch een zekere verwantschap zijn geweest. Dat komt waarschijnlijk doordat maar van enkele stamhuizen een groot nageslacht kwam. Alleen de Amsterdamse en Duitse tak kon hij J.A.W. Bannink nog niet plaatsen. Maar volgens een familieoverlevering, vermeldt hij, zouden de katholieke Duitse Bannings uit de Achterhoek stammen. De Amerikaanse, Engelse en Duitse takken werden in 1908 beschreven door een Pierson Worrall Banning uit Chicago. De Amsterdamse Banning

(Cocq's) waren zeer aanzienlijke personen, handelslieden, regenten en 'vroede vaderen', verwant aan de graven van Holland. Ze moesten zich er al eind veertiende eeuw hebben gevestigd, waarschijnlijk vanuit het voornaam huis De Bannink in Colmschate bij Deventer, waarvan de bewoners trouwens ook weer oorspronkelijk uit de Achterhoek zouden komen. Het huis in Colmschate stond in de 'reuk van adeldom'.

Op het wereldberoemde meesterwerk van Rembrandt in het Rijksmuseum in Amsterdam is Frans Banning Cocq te zien als kapitein van het onsterfelijke schutters-geslacht. Hij is de man die zo prontoor aan in het midden

staat met zwart pak en rode sjaap, zo vertelt de juffrouw van de informatiebalië. In de 18e eeuw stierf het roemrijk geslacht in Amsterdam uit. Maar ook elders werden door het geslacht belangrijke posten bekleed. In Zutphen was in 1343-1358 een Arnoldus Banninck schepen. Emile Banning was een bekend Belgisch staatsman en Henricus Adrianus Banning was in de vorige eeuw directeur-hoofdredacteur van de Katholieke Illustratie.

Een Utrechtse Hermanus Banning (overleden 1880) vocht in 1811 met Napoleon, die hij verzeerde, en overleefde de barre overtocht over de Beresina, waar duizenden anderen de dood vonden.

Zijn paard droeg hem zwemmend naar de overkant. Hij kreeg een hoge onderscheiding, die hem door de keizer zelf werd opgespeld.

In Groenlo woonde de uitgever Ferdinand Banning (geb. in Oldenzaal 1861) vanaf 1894 op het nu verdwenen 'Huys de Polvertoren', een deel van de oude Beltrummerpoort uit 1234. Ferdinand sr. was stichter van de 'Geldersche Bode' ('Grolsche Courant'), een katholiek blad voor de Achterhoek. Zoon F.J.H. (ook Ferdinand) Banning nam de uitgeverij over en kocht in 1929 het landhuis 'Hermanshof' aan de Ruurloseweg, dat hij omdoopte tot Banninghof.

Ulf

Onderzoek naar de tak Gendringen/Ulf was altijd moeilijk doordat in 1830 bij een grote brand in het dorp Gendringen zeven kisten met archiefstukken verloren zijn gegaan. Nader onderzoek in Huis Bergh zou hierover echter verdere opheldering kunnen geven. Bekend zijn de namen van de kinderen van een echtpaar Banning, dat vóór 1680 waarschijnlijk in Ulf (Oer) trouwde. De Berghse en Welshse Bannings zijn (mogelijk) rechtstreeks verwant met de Ulfenaren. In Welshse stukken komt de naam Banning sinds 1705 voor. In het Welshse Kleindorp woont nog de bekende verteller Willem Banning.

De Berghse Bannings hebben al drie eeuwen al hun stamhuis in Vethuizen, nog altijd bewoond door het paar Hendrik Banning en Mia Banning-Hebing, Holthuiszestraat 1. De hoeve heet De Tuigen of ook Goed te Avereng. Het was oudtijds een leengoed van Huis Wisch, waarop ene Hendrik Banning de pacht in 1753 overnam van Harman Kniest. (Van 1690 tot 1696 bleef ook een Fredrick Banninck pachter van de naburige Berghse boerderij Holthuiszen). Ferdij Bus van de Korenhorst in Lengel zoekt als familiegenealoog aansluiting van de Berghse Bannings bij de grote-Achterhoekse stam; zijn moeder heette Banning.

In de Tweede Wereldoorlog ging het in Vethuizen spannend toe. De boerderij van Banning maakte deel uit van een groot Berghs onderduiknetwerk. Zo zat er vijf weken lang een Italiaans soldaat verborgen.